

“PROGRAMA D’ESCOLES SOLIDÀRIES”

Joan Bravo Escuriet : bracha@wanadoo.es

Mestre de Primària des del 1973 al centre Sant Josep de Calassanç d’Aielo de Malferit, València. Coordinador del Programa d’Escoles Solidàries des de 1999

Membre de l’equip coordinador del Programa d’Intercanvi d’Experiències educatives a Nicaragua i Guatemala des de 1999

ÀMBIT DE TREBALL O RECERCA: CEIP Sant Josep de Calassanç d’Aielo de Malferit, València

EXPERIÈNCIES O PROJECTES REALITZATS: Coordinador del Programa d’Escoles Solidàries a la Comunitat Valenciana dins d’ESF. Forme part de l’equip del Programa d’Intercanvi d’Experiències Educatives a Nicaragua i Guatemala.

ANTECEDENTS

Este Programa naix en 1.999, a València i simultàniament a Nicaragua, com un dels fruits del programa “Nosaltres Serem la seua Veu” , del Fons València per la Solidaritat, quan un xicotet grup dels seus voluntaris, docents en la seua gran majoria, es van plantejar a la vista de l’experiència viscuda, com ser efectivament “la veu” en la nostra societat dels companys més desfavorits amb els que s’havia conviscut, concretant així, -fonamentalment en els seus llocs de treball i a través de la seua tasca professional donades les privilegiades oportunitats que esta comporta-, els seus compromisos solidaris.

A Nicaragua comença en sis comunitats educatives de tres municipis el departament de Boaco, i a València, en la Vall d’Albaida com a resposta de tres comunitats educatives.

Des de 2007, el col·lectiu de comunitats educatives decideix integrar-se en Educació sense Fronteres i desenrotllant des de llavors una intensa tasca orientada, d’una banda, a donar continuïtat i consolidar els compromisos i activitats que realitzaven i, d’un altre, a difondre i potenciar esta associació com marc jurídic i instrument operatiu amb què canalitzar el seu compromís solidari.

Educació sense Fronteres té com a:

MISSIÓ: Educació sense Fronteres és una ONGD constituïda com a associació que vol contribuir a una educació transformadora cap a un món més just i solidari, a través d’accions de cooperació internacional per al desenrotllament i per l’altre realitzant accions que promoguen el canvi en la nostra societat.

Com a **VISIÓ:** Educació sense Fronteres té com a visió ser una organització referent en el compromís amb la defensa i promoció del dret a una educació de qualitat per a tots i

totes, com un dret humà fonamental. ESF entén l'educació com a motor per a la transformació i desenrotllament personal i comunitari, cap a un tipus de relacions equitatives, no discriminatòries, participatives i cap a la construcció d'un món que oferisca oportunitats a totes les persones.

EL “PES” A VALÈNCIA:

Orígens:

Com hem dit, el “**PES**”, **Programa d'Escoles Solidàries**, naix a València simultàniament amb els seus orígens a Nicaragua, a partir del nucli inicial d'alguns voluntaris docents del programa “nosaltres serem la seua Veu” a la tornada de la seua estada en l'estiu d'1.999 en el Departament de Boaco, responent inicialment a la seua proposta 3 centres de la Vall d'Albaida.

Hui s'ha estés també a Guatemala i, en la nostra Comunitat, **s'han adherit** o col·laboren en ell els centres següents: Són setze comunitats educatives les que formen part del PES i un grup de vint-i quatre les que col·laboren en moments puntuals.

D'entre els **OBJECTIUS**del **PES**, subratllar que, bàsicament, tots els centres que l'integren, compartixen d'una manera o un altre els principis generals del programa amb els centres de Nicaragua i Guatemala, a saber: *El treball amb les comunitats educatives per una millora qualitativa de l'Educació, d'una manera participativa, inclouen-te, creativa, solidària i alliberadora, conscient de la responsabilitat compartida de contribuir a la construcció d'un món més just com a objectiu últim, i oberts a l'intercanvi i la col·laboració;* si bé com és lògic, amb les especificitats pròpies de les circumstàncies distintes.

En el cas de les escoles valencianes, el seu compromís se centra fonamentalment a treballar per aplicar i desenrotllar en les programacions quotidianes els principis pedagògics bàsics que s'arpleguen en el “**Decàleg de les Escoles Solidàries**”, per un costat i, d'un altre, com a fruit concret d'esta labor educativa en els valors solidaris, a aportar als centres educatius del programa en pitjors circumstàncies materials, els recursos econòmics possibles que els ajuden a millorar la seua situació de manera que els sigamés factible assolir els seus objectius pedagògics.

Síntesi del P.E.S., “Programa de “Escoles Solidàries”:

“Escoles Solidàries” és un instrument educatiu i de sensibilització on les comunitats educatives que formen part del Programa, creen una xarxa per a treballar de forma conjunta en els valors d'una **Educació més Solidària**, valors que vénen enunciats en el Decàleg d'Escoles Solidàries, com a reflex del clar compromís que estes tenen a l'entendre l'EDUCACIÓ com una **Educació en Valors** i per tant, transformadora, capaç de crear canvis en les nostres comunitats educatives a través de la presa de consciència i sensibilització de tots els seus agents.

Una comunitat educativa que participa en el Programa “Escoles Solidàries”, conforme al Decàleg assumit:

1. Educa en els valors de la llibertat, l'autonomia, la capacitat crítica i creadora, la responsabilitat, el treball, etc. I, en definitiva, per la humanització de les persones i les societats.
2. Busca construir la pau i treballa per la justícia i la resolució dels conflictes per mitjà del diàleg i el respecte.
3. En ella es treballa en equip i s'implica tota la comunitat, compartint les experiències, els triomfs i els problemes, i buscant sempre com millorar les relacions amb l'entorn, tant pròxim com remot.
4. Coneix la realitat social que l'envolta i es compromet amb la seua transformació política i econòmica, amb tal d'anar cap a un món més just en el que els drets de les persones i dels pobles siguem reals per a tots i totes.
5. Accepta la diferència com una riquesa i promou, per tant, el respecte, la integració i la igualtat d'oportunitats a tots els nivells.
6. Respecta l'entorn i el valora com un bé comú que ha de compartir-se, per això tots i totes en ella fan un ús responsable dels recursos materials que tenen al seu abastiment, donant una resposta ecològica i sostenible en la societat de consum.
7. És conscient de la problemàtica de l'empobriment i les seues conseqüències, i per això promou i participa, al seu nivell, en programes i activitats de solidaritat concretes, aprenent des de l'experiència a compartir el que és, el que fa i el que té.
8. Respecta i valora la riquesa de la varietat de cultures que conformen el nostre món i es compromet per l'eradicació de qualsevol tipus de discriminació, opressió o violència.
9. En ella tots i totes es senten acollits/des i atesos/as segons les seues característiques i necessitats, tot que prioritant les més fonamentals per al desenrotllament integral de les persones i les societats.
10. Treballa, en definitiva, la Solidaritat com a eix fonamental en tot el seu treball i criteri determinant en les seues decisions.

QUÈ FA ESCOLES SOLIDÀRIES?:

DES D'ACÍ, des de les nostres pròpies comunitats educatives:

“Escoles Solidàries”, principalment, té la seua raó de ser en les comunitats educatives valencianes ja que és ací on està la nostra tasca fonamental: concientitzar a les nostres comunitats escolars perquè prenguen consciència de la realitat educativa i les seues possibilitats perquè, d'esta manera, canvien actituds i participen en activitats de sensibilització i transformació dels seus propis centres i del seu entorn, convertint-se en veritables agents de canvi social.

Hi ha diverses **formes** de **participar** com **“ESCOLA SOLIDÀRIA”**:

- **Com a escola o I.E.S.**: incorporar al projecte curricular del centre els objectius d'ESCOLES SOLIDÀRIES, a través d'un acord de Claustre i/o Consell Escolar i aplicant estos cada curs en la corresponent PGA.

- **Com a grup**: a través d'activitats de sensibilització i transformació en la Tutoria, àrea, cicle, departament, etc.

- **Des de l'AMPA**: en l'Assemblea de cada grup de famílies.

- **l a títol personal**: com a docent.

Des de les comunitats educatives valencianes es treballa dins d'ESCOLES SOLIDÀRIES per mitjà de diverses modalitats de participació, segons el grau de compromís i implicació que cada una d'elles vullga assumir

En l'actualitat són setze les comunitats educatives integrades de forma directa, que impliquen a uns quatre-cents trenta-vuit docents i beneficien a uns cinc mil alumnes

Col·lectivament es participa en les 3 Assemblees anuals que solen celebrar-se així com en algunes activitats acordades en elles amb caràcter més general. A títol orientatiu, les activitats possibles poden ser:

- Treball d'aula ordinari per a incorporar al currículum els valors del Decàleg.
- Activitats de sensibilització en les comunitats educatives, així com de transformació en els propis centres i el seu entorn: fires solidàries, Dia del Llibre Solidari, Sucar Solidari, Llibre de la Solidaritat, etc.
- Participar en les Campanyes pròpies i comuns d'ESCOLES SOLIDÀRIES, i/o amb altres ONGD'S i entitats: SAME, Dia Escolar per la Paz, Campanya "Compartim els nostres materials", etc.
- Els Intercanvis d'Experiències Educatives amb Nicaragua i Guatemala:
 - A través dels quals, el professorat, es forma com a agents qualificats, sent, d'esta manera, agents actius en els seus propis centres.
 - Es rep un curs de formació en el marc teòric de la Solidaritat Internacional i d'una EDUCACIÓ EN VALORS.
 - Es conviu un mes amb els i les docents de Nicaragua i Guatemala coneixent de prop la realitat de les seues comunitats educatives i intercanviant experiències.
 - En la convocatòria de 2008 han participat un total de trenta-sis docents, dels que trenta han anat a Nicaragua i Guatemala
- Participar com a voluntari o voluntària, i/o soci o sòcia d'ESF a partir de la seua implicació en Escoles Solidàries.
- Becar alumnat de Nicaragua i Guatemala perquè pugua continuar amb els estudis de Secundària.
- Donar a conèixer a la resta de comunitats educatives de la Comunitat Valenciana, el treball que es fa des dels centres i comunitats escolars que participen en Escoles Solidàries.

A més d'una altra sèrie de projectes comunitaris que vagen sorgint entorn d'este Projecte, com puguen ser: dotar als centres d'energia per mitjà de panells solars, construcció de ponts, escoles i biblioteques, etc.

DES D'ALLÀ, des de les comunitats educatives dels centres escolars de Nicaragua i Guatemala:

Escoles Solidàries també es desenrotlla "ALLÀ" basant-se en:

Tant Nicaragua com Guatemala són països empobrits per les polítiques corruptes, les guerres, els desastres naturals, l'explotació i colonització. Davant d'esta realitat, l'EDUCACIÓ és un element clau per a poder eixir de la seua situació de pobresa, per la qual cosa és important que també allí es busque una Educació de qualitat i, en la mesura que es puga, que des d'ací els acompanyem en el procés.

En les Escoles de Nicaragua i Guatemala es treballa com ESCOLA SOLIDÀRIA basant-se en el Decàleg i de la manera següent:

- Treball d'aula ordinari per a incorporar al currículum els valors del Decàleg.
- Els Intercanvis d'Experiències Educatives amb Nicaragua i Guatemala:
 - les pròpies comunitats escolars proposen la formació que necessiten.
 - oferixen les seues cases al professorat valencià.
 - organitzen i possibiliten els permisos necessaris per als Encontres dels Intercanvis de les experiències educatives entre els i les docents valencians i els seus homòlegs nicaragüencs i guatemalencs.
- Treballen junt amb les contraparts: ADEILS a Nicaragua i AEN a Guatemala, amb la Coordinadora del PES, fent el seguiment i la dinamització de les comunitats educatives que integren i participen en el Programa.
- - S'organitzen en Consells Escolars i en Juntes municipals i Generals.
 - Les Assemblees Generals amb els/es líders de les comunitats, les autoritats educatives i municipals, les famílies, el professorat i els/es becaris/es són els que determinen les necessitats i dirigeixen el bon funcionament d'ESCOLES SOLIDÀRIES.
- Per mitjà de les comunitats educatives que formen Escoles Solidàries a la Comunitat Valenciana, es bequen alumnes i alumnes (en el passat curs, a 54 d'ells) perquè puguen continuar estudiant Secundària, retornant els coneixements adquirits a les seues comunitats a través de treballs comunitaris.
- La contrapart envia a les comunitats educatives valencianes i a ESF les necessitats perquè denunciem, acompanyem i/o financem.

Com a reflexió final cal indicar que el treball continuat i permanent a les comunitats educatives es fa difícil, però permet treballar els valors de forma planificada i garantint la implicació de tots.